

Slovenska
filharmonija

PVC

PVC 5

Sezona 2022/23

Dialog

PVC 5 Sezona 2022/23

17. marec 2023 ob 19.30

Dvorana Marjana Kozine, Slovenska filharmonija

Dialog

Krešimir Stražanac

basbariton

Doriana Čakarova

klavir

Franz Schubert (1797–1828)

Schwanengesang, D 957

Labodji spev

Die Taubenpost

Golobja pošta

In der Ferne

V daljavi

Am Meer

Ob morju

Kriegers Ahnung

Vojščakova slutnja

Aufenthalt

Počitek

Ständchen

Podoknica

Liebesbotschaft

Ljubezensko sporočilo

Frühlingssehnsucht

Pomladno hrepenenje

Das Fischermädchen

Ribička

Ihr Bild

Njena podoba

Abschied

Slovo

Die Stadt

Mesto

Der Atlas

Atlas

Der Doppelgänger

Dvojniki

Gustav Mahler (1860–1911)

Fünf Lieder nach Gedichten

von Friedrich Rückert

Pet pesmi na besedila Friedricha Rückerta

Ich atmet einen linden Duft

Dihal sem nežni vonj

Blicke mir nicht in die Lieder!

Ne glej v moje pesmi!

Ich bin der Welt abhanden gekommen

Odvrnil sem se od sveta

Liebst du um Schönheit

Če ljubiš zaradi lepote

Um Mitternacht

Opolnoči

Življenje **Franza Schuberta** morda res ni bilo dolgo, a v začetku 19. stoletja je prav on najbolj vplival na pojem samospeva in do danes ostaja ena ključnih osebnosti v razvoju te intimne, prefinjene zvrsti. Pred Schubertovimi deli so samospevi običajno temeljili na neke vrste homofoniji, v kateri je dominiral pevski glas s svojo melodijo, klavir pa je pevsko melodijo podpiral in izpolnjeval harmonske vrzeli. Takšno spremljano enoglasje je Schubert razširil in ustvaril samospev v tradiciji polifonije, v katerem v enem samem glasbenem stavku nastopa več enakovrednih glasov.

Samospev tako ni bil več le glas s spremljavo, temveč je spremljava postala enakovreden, bistven del skladbe, ki v glasbo vnaša svoje elemente in vpliva tudi na vokalno linijo, ta pa se tesno prilega naravni recitaciji besedila. Klavir in vokal sta enakovredna partnerja v raznovrstnih dialogih, pa naj glasbeno vsebino komentirata vsak po svoje, se med seboj bojujeta ali podpirata. Samospevi, ki jih je Schubert napisal kar ok. 600, so z njim postali velike umetnine v malem, zgoščeni utrinki ustvarjalne moči, ki so se lahko po pomenu in kakovosti kosali s katero koli sonato ali simfonijo.

Schubertovi samospevi so tudi značilni otroci svojega časa. Skladatelj jih ni pisal zaradi kakšnega posebnega namena, a tudi ne za zabavo ali razvedrilo; so zunaj dometa praktične uporabnosti, avtonomna umetnost, ki je nastala iz čiste ustvarjalne nuje, po čemer se prav tako razlikujejo od sorodnih del predhodnih obdobj. Po drugi strani je to umetnost, ki se je kalila in zaživela v specifičnem okolju. Samospevi so bili najprej izvedeni v ozkem in zaprtem krogu poslušalcev, pri čemer se skladatelj ni ukvarjal z vprašanjem, kako in ali bodo v svetu sploh (pre)živeli. Obenem so daleč presejali zmožnosti amaterskih pevcev,

poklicnih pevcev, ki bi posegali po njih, pa je bilo malo. V ožjem krogu je Schubert svoja dela zagotovo izvajal, v javnosti je bil prvi njegov samospev predstavljen šele leta 1819, prvi natis samospeva pa je doživel šele leta 1821.

Širše občinstvo je Schubertove samospeve spoznalo in sprejelo šele prek klavirskih transkripcij Franza Liszta in z izobraženimi pevci, ki so lahko pokazali pravo kakovost teh del. Dolgo časa je neznanega dunajskega skladatelja imelo le za očarljivega miniaturista in avtorja prijetnih del. Globoki, občutljivi Schubert se jih ni dotaknil, čeprav so ga veliki skladatelji, kot so bili Brahms, Čajkovski in Liszt, postavljali visoko nad druge. Kako v temelju neznana in posebna je bila Schubertova glasba, ponazarja zgodba Adolpha Nourrita, kakor jo opisuje Cristophe Gristi. Nourrit je bil kultiviran pevec, eden največjih tenoristov romantične dobe. Priljubljeni interpret Rossinija in Glucka je slovel po evropskih prestolnicah in pred njim je bil na kolenih ves operni svet, Nourrit pa je nenehno iskal več: hotel je dati občinstvu »resna čustva«. Odkril jih je, ko je v Parizu slišal Listza igrati Schubertovega *Erlköniga* (*Vilinskega kralja oz. Duhovina*, kakor je Goethejeva pesnitev znana pri nas v Župančičevem prevodu). Osupnili sta ga skoraj nasilna neposrednost in paničnost glasbe, kakršne do tedaj ni poznal. Odtlej je Nourrit pel Schubertove samospeve tako pogosto, kakor je le mogel, in jih predstavljal na koncertih pariškega konservatorija, kjer so bili sicer vajeni bolj dramatične glasbe in orkestrskih učinkov. Občinstvo je Nourritu Schuberta nekaj časa odpuščalo, vendar se ga je hitro naveličalo in se obrnilo k novi zvezdi operne glasbe, tenoristu Gilbertu Duprezu. Nourritova kariera je naglo zatonila, njegov glas je oslabel zaradi bolezni,

Franz Schubert

ob vse večjih psihičnih in fizičnih težavah je nato naredil samomor. Ne zaradi Schuberta, toda: ali ni morda tudi senzibilnost za takšno glasbo pomenila velik korak stran od bučnih opernih odrov v popolnoma drugačno dožemanje glasbenega sveta?

Tudi danes težko v globini dojamemo Schubertov svet. Po eni strani je to značilni svet nasprotja med antično veličino, mirom in harmonijo na eni strani ter večnim iskanjem nemirnega srca in zavedanjem, da je antični svet izgubljen, na drugi. Spekter gibanja med enim in drugim polom Schubert preizkuša v neizčrpni raznovrstnosti oblik, kompozicijska sredstva pa so dokaj zgoščena in spletena v mrežo najrazličnejših povezav. Schubertovo čustveno in miselno okolje odražajo besedila njegovih samospevov, ki se nam lahko zdijo preveč sentimentalna ali celo naivna. A to so besedila njegovih vzornikov in prijateljev, ki jih je izbral skladatelj sam. Tu je veliki Goethe, ki je skladatelju kar dvakrat arogantno vrnil samospeve z osebnim posvetilom; od starejše skupine pesnikov so Schuberta pritegnili še nežni Hölty, sanjarski Matthison, patetični Klopstock, preprosti Claudius in Kosegarten; rad je posegel po romantični liriki bratov Schlegel, Uhlanda in Rückerta, h kateremu so se vračali tudi kasnejši skladatelji, npr. Gustav Mahler. Znani avtor besedil številnih Schubertovih samospevov je Wilhelm Müller, sicer pa ga je na Dunaju obdajal krog pesniških prijateljev, kamor so npr. sodili Mayrhofer, von Collin, von Schlechta, Seidl in Caroline von Pichler.

V besedilih teh avtorjev je vsak patos, naj se nam danes zdi še tako pretiran, resničen, in ga je treba vzeti skrajno resno, če želimo Schuberta razumeti in dojeti.

V samospevih cikla *Schwanengesang* (*Labodji spev*) se je Schubert sicer nekoliko oddaljil od kroga svojih dunajskih pesniških prijateljev ter posegel po liriki Heinricha Heineja in berlinskega kritika Ludwiga Rellstaba. Z besedili obeh se je intenzivno ukvarjal in napisal sedem samospevov na Rellstabova ter šest na Heinejeva besedila, morda pa jih je želel izdati skupaj, saj so v avtografu zapisani neposredno eden za drugim. Eno leto po Schubertovi smrti je domnevni načrt o ciklu uresničil založnik Haslinger, trinajst samospevov pa je dopolnil še s štirinajstim, ***Die Taubenpost*** (*Golobja pošta*) na besedilo Johanna Gabriela Seidla. Cikel je bil simbolično poimenovan *Labodji spev* – poslednje delo velikega umetnika.

Schubert sam je šest Heinejevih pesmi sicer pred smrtjo že ponudil v natis enemu od založnikov, tako da lahko vsaj vsako skupino del na besedila posameznega pesnika z gotovostjo obravnavamo kot sklenjeno celoto. Tudi slogovno samospevi pripadajo dvema skupinama. Po mnenju Alfreda Einsteina imajo Rellstabove pesmi pretežno reflektivni značaj in se zazirajo v preteklost, saj učinkujejo kot bogatejše, tehnično bolj izpopolnjene ponovitve zgodnejših vzorcev. Uglasbitve Heinejevih pesmi (iz zbirke *Heimkehr* oz. *Vrnitev domov*) pa po mnenju muzikologov predstavljajo veliko novost v Schubertovem ustvarjanju in so tudi rezultat vpliva Heinejevega pesniškega genija. Izbrane pesmi so – izjemo ene – težke in otožne in v njih je uglasbeno globoko občutje žalosti. V veličini Schubertovih zadnjih del

in njihovih besedil so nekateri muzikologi videli zanimivo vzporednico z začetki skladateljevega ustvarjanja samospevov, kjer kakor spomenik stoji Goethe – Heine pa stoji na njegovem koncu.

Večina samospevov *Labodjega speva* prikazuje nekakšne scene, slike, ki jih prežemajo (pogosto neuslišana) ljubezenska občutja ali prizori iz narave ali okolja, podkrepljeni ali kontrastirani z občutjem lirskega subjekta. Na nocojšnjem sporedu bodo posamezni spevi cikla zazveneli v nekoliko drugačnem vrstnem redu, kot so bili natisnjeni. »Vrinjeni« samospev *Die Taubenpost* (*Golobja pošta*) je po času nastanka Schubertova poslednja skladba in z uglasbitvijo ljubezenske tematike predstavlja idiličen pogled nazaj v obdobje bidermajerja. ***In der Ferne*** (*V daljavi*) je baladna slika ubežnika, ki se je oddaljil od doma in se izgubil v svetu. V variiranih kiticah je značilna himnična melodija s preprostim, ponavljajočim se ritmom, ki deluje resnobno in dokončno. Ta linija počasi poteka nad tričetrtskim taktom, ki se v razširjeni tretji kitici razbije v gibkejšo šestnajstinke, potekajoče nad triolami osmink. ***Am Meer*** (*Ob morju*) slovi kot Schubertova poslednja velika melodija, obenem pa je mojstrovina liričnega izraza. Sočasno z dogajanjem v besedilu se spreminja tudi glasba, tako npr. z razgibano klavirsko spremljavo, ki po statičnem uvodu ponazarja gibanje morja (Schubert sam morja ni nikoli videl ne slišal). Slika prizora slovesa ob morju se izteče v globoko doživljeno trpljenje ob spominu na minulo srečo.

Samospev ***Kriegers Ahnung*** (*Vojščakova slutnja*) je po besedah Wernerja Oehlmanna skoraj »kantatno oblikovan«; prevevajo ga temačne slutnje smrti, ki so v ostrem nasprotju z mislijo na toplo naročje dekleta. ***Aufenthalt*** (*Počitek*)

je pesem o resigniranem in v usodo vdanem končnem počitku. Podoba gozda ne odraža miru, temveč je ječanje vej primerljivo joku srca, hlad skal pa je kakor grob sanj. Ob pevski liniji je še posebej pomemben bas v klavirju, ki prvo spremlja ali pa se z njo izmenjuje. Znamenita podoknica **Ständchen** (*Podoknica*) je melodični biser cikla: glas ljubimca s tožečo in hrepenečo melodijo, ki niha med molom in durom, naslavlja izvoljenko, značilno klavirsko spremljavo pa prekinjajo kratke medigre, dokler pesem ne izzveni v noč. V samospevu **Liebesbotschaft** (*Ljubezensko sporočilo*) klavirska spremljava posnema šumljanje in žuborenje potočka, ki je glasnik nežnega ljubezenskega sporočila, in klavir vstopa v nekakšen duet s pevsko linijo. Kitično oblikovani **Frühlingssehnsucht** (*Pomladno hrepenenje*) opeva pomladno razkošje, ki mu ljubezensko trpljenje lirskega subjekta predstavlja ostro nasprotje. Samospev prežema neustavljivi ritem osminskih triol, ki potekajo nad dvočetrtskim taktom.

Das Fischermädchen (*Ribička*) v zibajočem ritmu barkarole kljub lahkotnejšemu ozračju odseva globino nežnega ljubezenskega čustva. V samospevu **Ihr Bild** (*Njena podoba*) so zvočna sredstva skrčena na minimum. Skladba v počasnem, mirnem tempu sledi občutju sanjalca, ki je v temačnih sanjah uzrl podobo svoje ljubljene – šele postopoma se razkrije resnica, da je ta za sanjalca izgubljena. **Abschied** (*Slovo*) je vedrejšje delo z živahnimi, poskočnimi ritmi, ki ga otožnejše občutje le rahlo obsenči ob koncu. **Die Stadt** (*Mesto*) pa je temačna slika mesta, ki vstane pred očmi iz megle po klavirskem uvodu z značilnimi arpeggii; ti sugestivno predstavljajo kodranje valov v vetru ali vrtnčenje meglic sredi monotonega ozračja.

Der Atlas (*Atlas*) je tožba srca, ki je želelo v polnosti izkusiti življenje, a je zase dobilo le njegovo temačno stran. Če je v samem besedilu možno razbrati tudi nekaj hudomušnosti, se zdi, da je Schubert tožbo atlasa vzel zelo zares. Za samospev sta značilni skoraj recitativno oblikovana, na recitacijo besedila naslonjena pevska linija in nemirna klavirska spremljava; tragika atlasove situacije je izražena skrajno ekonomično in preprosto. **Der Doppelgänger** (*Dvojniki*) je zadnji samospev na Heinejevo besedilo in je skoraj nadrealistična podoba trpečega ljubimca, ki samega sebe uzre pred prazno hišo svoje davno izgubljene ljubljene. To je pretanjena in s kompozicijskimi sredstvi skrajno varčna, počasi potekajoča in skrbno zgrajena kompozicija, v kateri se stopnjuje globina patosa, obenem pa vokal iz recitativnosti vodi v spevnejšo linijo, medtem ko se lirskemu subjektu vse bolj približuje grozljivo spoznanje. Motiv v basu ima po mnenju Wernerja Oehlmana skoraj značilnosti passacaglie, kar še stopnjuje občutje usodnosti in neizbežnosti.

Romantičnim skladateljem je samospev pomenil utelešenje intimnosti in zgoščenega lirskega izraza, v katerem je njihov čas videl enega svojih velikih idealov. A to ni bil samo ideal romantike, temveč tudi obdobje, ki so ji sledila in iz nje (ne)posredno izhajala. Celo **Gustav Mahler**, skladatelj velikih simfonij, se je v svojih samospevih umaknil v skrajno varčnost in askezo glasbenih sredstev. Pesmim Friedricha Rückerta, čigar besedila so tudi predloga znamenitim skladateljevim *Kindertotenlieder*, se je skladatelj posvetil poleti 1901; hermetičnim baladnim besedilom *Dečkovega čudežnega roga*, ki so v uglasbitvi stremele k distanci in objektivizaciji,

so sledile preproste, neposredne Rückertove lirske pesmi: »Po *Dečkovem čudežnem rogu* lahko delam le še Rückerta – to je lirika iz prve roke, vse ostalo je lirika iz druge roke.« Sinonim za liriko teh pesmi je za Mahlerja najbrž tudi izjemna zvočnost pesmi, ki je obenem vodilo njegovemu komponiranju. Iz tega razloga besedilno predlogo tudi spreminja; tako je npr. v pesmi ***Ich atmet einen linden Duft*** (*Dihal sem nežen vonj*) Rückertov verz »der Herzensfreundschaft linden Luft« sam nadomestil s sofisticirano, besedam »Linde« (lipa), »linde« (mil, nežen), »lieblich« (ljubek) in »gelinde« (mil, blag) zvočno in vsebinsko komplementarno besedo »Liebe« (ljubezen): »der Liebe linden Luft«. Samospevi na Rückertove pesmi so nastali v zelo kratkem času; razen ***Liebst du um Schönheit*** (*Če ljubiš zaradi lepote*) iz leta 1902 so vsi nastali poleti 1901 in sodijo med najbolj osebnoizpovedna Mahlerjeva dela.

Iz besedila pesmi izvira tudi *sámo* temeljno občutje, ki preveva posamezno skladbo; iz občutja, ne pa tudi iz pomena posameznih besed, izhaja Mahler v oblikovanju glasu, melodične linije. Klavirski del je v teh samospevih lahko oblikovan tako »vokalno« ravno zato, ker že sam vokal izhaja iz zvoka, ne pa iz pomena besede. Prevzemanje vokalnega v instrumentalno pa se odvija povsem neopazno. Glasbeni stavek sestavljajo enakovredni in uravnoteženi glasovi, ki imajo komaj še kaj skupnega s pojmovanjem samospeva kot neke melodije glasu ob spremljavi klavirja. Motivi, ki se tu pojavljajo v klavirju, prej odmevajo vokal, mu odgovarjajo ali pa so njegov kontrapunkt. Napetost ne izvira iz nasprotja med vokalom in klavirjem, temveč iz same melodične linije, ki je obema materialna podlaga. S to enovitostjo Mahler preseže tudi togost kitične strukture, ki se je sicer trdovratno oklepa.

Gustav Mahler

Dihal sem nežen vonj je po Mahlerjevih besedah uglasbitev »zadržanega srečnega občutja, kot če se nekdo zadržuje v navzočnosti ljubljenega človeka, v katerega je popolnoma prepričan, ne da bi bila potrebna ena sama beseda med obema dušama«. Hudomušni samospev ***Blicke mir nicht in die Lieder*** (*Ne glej v moje pesmi*) je skladatelj cenil nekoliko manj kakor druge, a ljudem naj bi se po njegovih besedah prav zato najhitreje priljubil; po drugi strani je pesem, vsebinsko gledano, zanj »tako značilna, kakor bi jo spesnil sam«. Morda je skladatelj samega sebe prepoznal in svoj umetniški moto na neki način uglasbil tudi v resigniranem, asketsko-elegičnem samospevu ***Ich bin der Welt abhanden gekommen*** (*Odvnil sem se od sveta*). Umetnik, ki beži pred realnostjo v svet svojih umetniških fantazij, med današnjimi poslušalci postaja nova prispodoba: Mahler sam živi naprej v svojih samospevih, čeprav je s tega sveta že odšel. Preprosti in lirični kitični samospev ***Liebst du um Schönheit*** (*Če ljubiš zaradi lepote*) preveva ljubezenska tematika, medtem ko je ***Um Mitternacht*** (*Opolnoči*) zasnovan na preprosti, resni motiviki treh punktiranih tonov in lestvičnega postopa navzdol; prežemata ga občutje posvečenosti in pomirjenost z onostranstvom.

Krešimir Stražanac

basbaritonist

Foto: Laura Zalenga

Hrvaški basbaritonist Krešimir Stražanac je študiral na Državni visoki šoli za glasbo in uprizoritveno umetnost v Stuttgartu. Med študijem se je redno udeleževal izobraževanj s področja interpretacije samospevov, opernega petja ter izvajanja oratorijskih del. Prejel je nagrade na mnogih mednarodnih pevskih tekmovanjih, med drugim je bil finalist Mednarodnega tekmovanja Richarda Wagnerja v Benetkah ter zmagovalec Mednarodnega tekmovanja Huga Wolfa v Slovenj Gradcu. Po končanem študiju je postal stalni član solističnega ansambla Opere v Zürichu, kjer je

poustvaril številne operne vloge, kot so Baron Tusenbach (Eötvös, *Tri sestre*), Ping (*Turandot*) in Harlekin (*Ariadna na Naxosu*).

Leta 2017 je debitiral v Bavarski državni operi v Giordanovem delu *Andre Chenier* in istega leta upodobil Franka v *Netopirju* ter Kreona v *Kralju Ojdipu* Stravinskega. Med njegove najbolj znane dosežke sodijo še naslovna vloga v Telemannovem *Orfeju*, vloga Ambrosia v Webrovi operi *Die Drei Pintos* ter izvedba Orffove opere *Mesec*.

Kot mednarodno uveljavljen koncertni pevec je nastopal z mnogimi pomembnimi svetovnimi orkestri (med drugim z Bavarskim radijskim simfoničnim orkestrom, Kraljevim orkestrom Concertgebouwa v Amsterdamu, Orkestrom Gewandhausu iz Leipziga, Simfoniki iz Tokia in Singapurja) pod vodstvom cenjenih dirigentov (H. Blomstedt, M. Honeck, J. Nott idr.), s katerimi je predstavil obširen repertoar od starejše glasbe do sodobnih klasičnih del. Leta 2021 je debitiral z Berlinskimi filharmoniki pod taktirko njihovega umetniškega vodje Kirilla Petrenka.

Krešimir Stražanac v svojem umetniškem ustvarjanju posebno pozornost posveča prav samospevom. V solistični koncertni program najraje umešča Schubertov cikel *Zimsko popotovanje*, Schumannovo zbirko *Pesnikova ljubezen* ter Beethovnov zbirko *Oddaljeni ljubici*. V vseh teh letih se je izkazal na svetovno znanih odrih, tako na domačih tleh kot na mednarodni ravni: v Musikvereinju na Dunaju, londonskem Centru Barbican, koncertnih dvoranah v Tokiu, Gewandhausu v Leipzigu, Koncertni dvorani Vatroslava Lisinskega v Zagrebu, na festivalu Poletne igre v Dubrovniku in na mnogih drugih koncertnih prizoriščih.

Odmevni hrvaški poustvarjalec se vdano posveča tudi baročnim delom, še posebej zgodovinsko priznanim skladbam J. S. Bacha, ob spremljavi izjemnih orkestrrov (Concerto Köln, češki orkester za staro glasbo Collegium 1704, znamenita Akademija za staro glasbo Berlin idr.). Omembe vreden vrhunec njegove kariere zagotovo predstavlja sodelovanje z dirigentom Philippom Herreweghejem in njegovim ansamblom. Na koncertih pod njegovo taktirko je izvedel Bachove pasijone ter solistične kantate, *Mašo v h-molu*, Brahmsov *Nemški rekviem*, Dvořakov *Rekviem*, Beethovno *Deveto simfonijo* ter mnoga druga vokalno-instrumentalna dela, ki se pogosto znajdejo v solistovem repertoarju.

Njegova diskografija obsega okrog 20 posnetkov za založbo Decca, BBC Opus Arte, Br-Klassik, Accentus Music in druge. Prispeval je k izdaji pomembnejših zgoščenk, med njimi Bizetove opere *Carmen*, Beethovnovoga *Fidelia*, dveh Bachovih pasijonov ter nekaj solističnih albumov.

Doriana Čakarova

pianistka

Foto: Laura Zalenga

Mednarodno uveljavljena pianistka Doriana Čakarova, rojena v Varni v Bolgariji, se lahko pohvali s številnimi priznanji na pomembnih tekmovanjih, njena obsežna diskografija pa je prejela odlične kritike in bila večkrat nagrajena.

Na Državni visoki šoli za glasbo in uprizoritveno umetnost v Stuttgartu je magistrirala iz klavirja v razredu Fernande Kaeser in Friedemanna Riegerja ter se na področju samospevov izpopolnjevala pri Konradu Richterju. Na Mednarodnem klavirskem tekmovanju Dimitra Nenova v Razgradu v Bolgariji je leta 1993 prejela drugo nagrado in izvedla *Drugi klavirski koncert* Rahmaninova s Filharmoničnim orkestrom Varna. V Italiji je na 15. Mednarodnem tekmovanju Franza Schuberta 2001 skupaj z violončelistko Krassimiro Krastevo prejela nagrado v kategoriji komorne glasbe, tri leta zatem pa s sopranistko Judith Erb drugo nagrado na Mednarodnem tekmovanju v glasbeni interpretaciji mesta Racconig. Z baritonistom Konstantinom Krimmlom je leta 2018 osvojila prvo nagrado na mednarodnem glasbenem tekmovanju Rising Stars Grand Prix v Berlinu.

Večinoma se posveča poustvarjanju samospevov in komorne glasbe. Nastopila je na najbolj priznanih koncertnih odrih na Dunaju, v Berlinu, Frankfurtu, Stuttgartu, Hannoveru, Freiburgu, Luganu ter na večjih festivalih samospevov (Heidelberška pomlad, Festival samospevov v Oxfordu, Dresdenski glasbeni festival, Festival samospevov v Sindelfingnu, Mozartfest v Würzburgu in Schubertiada v Barceloni). Pogosto sodeluje s priznanimi umetniki, med drugim z Äneasom Hummom, Samuelom Hasselhornom, Evo Zalenga, Julianom Prégardienom, Ulrike Sonntag, Krešimirjem Stražancem, Anno-Leno Elbert, Matthiasom Klinkom, Judith in Felicitas Erb, Sylvio Koncza, Mirello Hagen, Konstantinom Krimmlom, Thomasom Pfeifferjem in Vokalnim ansamblom SWR.

Za zgoščenko klavirskih balad Schuberta, Loewa, Schumanna in Jensea, ki jo je v sodelovanju s Konstantinom Krimmlom leta 2019 izdala pri založbi Alpha Classics, je prejela francosko nagrado Diapason découverte in bila nominirana za nagradi ICMA (International Classical Music Awards) ter Opus Klassik. Njeni posnetki samospevov in duetov Roberta Schumanna, Huga Kauna in Louisa Spohra s sopranistkama Judith in Felicitas Erb, izdani pri založbi ARS-Production, še posebej pa zgoščenska z dueti Felixa Mendelssohna in Fanny Hensel so bili navdušeno sprejeti po vsej Evropi. Za slednjo je bila leta 2017 nominirana za nagrado Echo Klassik.

Od oktobra 2003 je dejavna predvsem kot korepetitorka v operah, oratorijih in samospevih na Državni visoki šoli za glasbo in uprizoritveno umetnost v Stuttgartu. Je ena najbolj iskanih pianistk na mojstrskih pevskih tečajih in mednarodnih pevskih tekmovanjih.

Franz Schubert

Schwanengesang, D 957 Labodnji spev

Die Taubenpost Golobja pošta

Johann Gabriel Seidl; prepesnil Pavel Oblak

Za poštarja v službi goloba imam,
ki vdan in zvest je nadvse,
za smer in cilj on dobro ve,
nikdar zgreši ga ne.

Po tisočkrat odpošljem ga
vsak dan po nove vesti,
kar on pred hišo ljubice
najde svoj cilj poti.

Pri oknu pogleda, če je doma,
opreza skrivaj za njo,
nato pozdrav ji moj odda
in prejme njenih sto.

Poslej brez pisem bo jadral k nji,
še solze bo nosil tja:
o, teh on nosil njej ne bi,
preveč me rad ima.

Če dan, če noč je, ura kasna,
nikdar v zadregi ni,
vselej na pot se rad poda,
le da mi ugodi.

Noben napor ne utrudi ga
in nič ga ne potre,
pohvala malo njemu da,
ker zvest mi je nadvse.

Zatorej na grud pritisnem si ga
in svoje srce mu odprem;
to je hrepenenje! Ve ona zanj?
Ga pozna? Vsa moja bit je v njem!

In der Ferne

V daljavi

Ludwig Rellstab; prepesnil Pavel Oblak

Jojme nesrečnežu
v tuj svet bežečemu,
sinu nevrednemu,
domu sovražnemu –
matere mar mu ni,
sprt je s prijatelji,
ni zanj več milosti,
ni rešnje več poti.

Srce obupano,
lice objokano,
želje neskončne
vse k domu obrnjene!
Prsi razpaljene,
tožbe preslišane –
zvezda večernica
v noč je poniknila.

Sapice hladne ve,
bistre vodice ve,
sonca plamteči žar,
ki ne zblediš nikdar,
ki si v srce zvesto
ran mi zasekal sto –
vam naj pozdrav velja
sina nevrednega, v svetu zgubljenega!

Am Meer

Ob morju

Heinrich Heine; prepesnil Pavel Oblak

V večerni zarji krog in krog
se morje je bleščalo,
ko midva pred hišo sva križem rok
molče strmela v obalo.

Kar je megla prepregla svet,
v galebih nemir zbudila,

a tebi je spod hladnih vek
solza za solzo lila.

Je padla prva na tvojo dlan
in jaz predte sem se zgrudil,
da z nje sočutno ti predan
bi solzo odpoljubil.

Od tiste ure mi hira telo
in v duši bol se drami ...
Kako pozabim naj ženo,
ki strup njen sem pil s solzami.

Kriegers Ahnung
Vojščakova slutnja

Ludwig Rellstab; prepesnil Pavel Oblak

V globokem snu kraj mene spi
soborcev četa vsa,
a meni bol srce teži
in spati mi ne da.

Vseskoz mi v mislih je dekle,
naročje nje toplo,
ki v njem sem sanjal sladke sne,
užival srečo z njo.

Tu le orožja mračni sij,
ah, mi greni srce,
ker v prsih temna slutnja ždi,
da vdilj na jok mi gre.

Ne, nič naj te ne stre, srce,
za boj prihrani moči!
Saj skoraj že bom spal nekje,
o, ljuba, lahko noč!

Aufenthalt

Počitek

Ludwig Rellstab; prepesnil Pavel Oblak

Vabi me šum
rek in gozdov,
vabi me skal
prastara snov.

Kot val za valom,
ki v dalj hiti,
solze teko mi
vse dni in noči.

Kot gori v krošnjah
veje ječe,
tako nenehno
mi stoče srce.

Tako kot skale
je molk hladan,
hladen tako je
grob mojih sanj.

Ständchen

Podoknica

Ludwig Rellstab; prepesnil Pavel Oblak

Tiho toži pesem moja
k tebi skozi noč,
vabi te v objem opoja,
tajne sreče moč!

Le drevesa v mesečini
še leste lahno,
žive duše ni v bližini,
naj te strah ne bo!

Ali slavčke slišiš peti,
kaj ti gostole?
Od ljubezni srčno vneti
prosijo zame.

Ker vedo za hrepenenje
in gorje srca,
sladko njihovo žgolenje
nam uteho da.

Naj te gane glas proseči,
ljuba, prosim te,
pridi v moj objem vabeči,
daj, osreči me!

Liebesbotschaft
Ljubezensko sporočilo

Ludwig Rellstab; prepesnil Pavel Oblak

Reci, potoček ti jadri moj,
boš se ustavil pri ljubi nocoj?
Ah, ti potoček moj bodi mi zvest,
mojo iz dalje ponesi ji vest!

Vsem nje cvetlicam, ki v vrtu cveto,
ki jih neguje kot malokdo
in na vseh vrtnic škrlatni sijaj,
potok, svežino jim svojo pridaj!

Če kdaj ob bregu otožna zaspi
in v misli name srce ji medli,
to moji ljubi v tolažbo povej,
da bo njen dragi vsak čas pri njej!

Ko pordečilo bo sonce nebo,
dahni ji v dremež, naj spi sladko,
tvoj pa šumot kakor nežna dlan
v svet jo ponesi ljubezni sanj!

Frühlingssehnsucht
Pomladno hrepenenje

Ludwig Rellstab; prepesnil Pavel Oblak

Sapice blage, polne vonjav,
vejete drage preko dobrav!
Kako me opajate šumno ljubo,

kako poskakuje srce mi glasno!
Če moglo, koj z vami na pot bi odšlo!
Le kam?

Bister potoček, ves neugnan,
vije skoz ločje tek svoj čez plan.
Z umirjenim valom tja v daljo hiti,
v njem nebes podobo zrcalno motri.
O, kam hrepenenje mi žejno veli?
Tja čez!

Zlatega sonca ljubljeni žar,
radost brez konca nosiš mi v dar!
Kako osrečuješ prelest me neba,
od luči se tvoje vsa zemlja smehlja
in polne oči so mi srečnih solza!
Zakaj?

Gozd in višina, dobro poglej!
Cvetja belina, rastja brez mej!
Vse poje in vriska, to svatbe je čas,
nabreka brstenje in polni se klas!
Vsa zemlja si nov je nadela obraz!
In ti?

O, hrepenenje, silno tako,
srcu trpljenje nosiš samo.
Jaz sam sem prebolel ljubezni gorje
in vem, kdo umirja nam vroče želje!
Le ti, ki je tebi sreča ime!
Le ti!

Das Fischermädchen

Ribička

Heinrich Heine; prepesnil Pavel Oblak

Ej, ribička prijazna,
tja prek morja veslaj!
K meni v čolnu svojem se usedi,
in roko v pozdrav mi daj!

Lahno se name nasloni
in nič se nikar ne boj,
saj vdilj po morju varno
vodi čolnič te tvoj.

Kot morje zdi srce mi
se moje brez miru,
ki biser mnogoteri
na svojem skriva dnu.

Ihr Bild
Njena podoba

Heinrich Heine; prepesnil Pavel Oblak

Nekoč sem v sanjah videl
pred sabo sliko nje,
a njene so poteze
zdele se, kot da žive.

Krog njenih ust blestel je
čarobno lep nasmeh
in solze zle bridkosti
sijale so v nje očeh.

A tudi meni solze
privrele so iz oči,
saj moči ni mi verjeti,
da nič več te med nami ni!

Abschied
Slovo

Ludwig Rellstab; prepesnil Pavel Oblak

Oj, zbogom! Ti mesto prijazno, ljubo, oj, zbogom!
Že bije moj vranec s kopiti ob tla
v slovo naj še dam ti pozdrav od srca!
Vseskoz mi bilo je pri tebi lepo,
zato ni mi bridko od tebe slovo.

Oj, zbogom! Drevesa in rožni ti gaj, oj, zbogom!
Zdaj jezdim ob reki svetleči se v dalj

in pesem odmeva od belih mi skal.
Nikdar nisem tožnih še pesmi ti pel,
zato naj še danes njih zvok bo vesel!

Oj, zbogom! Prijazne ve deklice tam, oj, zbogom!
Kaj gledate iz hiš, ki vse v cvetju kipe,
mi bliskate z očki poredno smeje?
Kot vselej pozdravljam vse drage okrog,
a konju ne da ustaviti se nog.

Oj, zbogom! Ti sonce, ki toneš v svoj mir, oj, zbogom!
Že sveti se zvezdic nebeško zlato.
Kako okrasile so nočno nebo!
Vsevprek in povsod kakor božji okras
zvesto in prijazno spremljajo nas.

Oj, zbogom! Ti okence v dalji svetlo, oj, zbogom!
Tako zapeljiv je medleči tvoj sij
in kočja sprejeti pod krov me želi.
O, tolikokrat jezdil tod mimo sem že,
da zadnjič zdaj jezdim, na misel mi gre.

Oj, zbogom! Ve, zvezde, zakrijte obraz! Oj, zbogom!
Tam v okencu lučka brleča vso noč,
ne more kot zvezde mi biti v pomoč.
Nič več tu muditi ne smem se zdaj,
pred mano pot je in širna dalj.

Die Stadt

Mesto

Heinrich Heine; prepesnil Pavel Oblak

Na daljnem dnu obzorja
skoz mrak kot meglen privid
se kaže tiho mesto
in riše v zrak svoj odsvit.

Polvlažen veter veje
in boža vodno plan,
ko v teku počasnem pelje
čolnar me na drugo stran.

Še zadnjič sonce v zatonu
žar svoj nebeški razpre
in tisti kraj obsveti,
kjer sem izgubil dekle.

Der Atlas **Atlas**

Heinrich Heine; prepesnil Pavel Oblak

O, jaz, nesrečni atlas! Ves ta svet,
ta kruti svet bridkosti jaz naj nosim!
Naj nosim silno težo to, ko poka
v prsih srce mi bedno?

Srce, pogum! Saj delež tvoj je to!
Hotelo samo si neskončno srečo
ali neskončno bedo.
Zdaj imaš jo, neskončno svojo bedo!

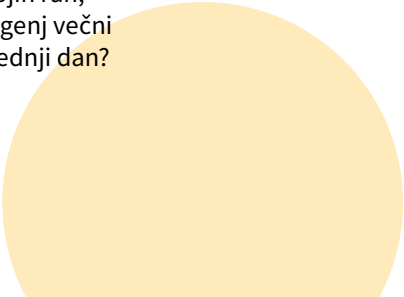
Der Doppelgänger **Dvojniki**

Heinrich Heine; prepesnil Pavel Oblak

Je polnoč že, molči svet in cesta,
v tej hiši ljubo sem imel nekdej.
Oddavna že odšla je iz mesta,
a hiša stoji njena tu še zdaj.

Pred njo je nek mož, ki bol ga razjeda
in v silni muki ječi na ves glas –
zgrozim se, ko mu v obraz pogledam,
ko mesec moj mi odkrije obraz.

O, bedni dvojniki, tovariš nesrečni!
Kaj mar je tebi mojih ran,
ki žgo me kakor ogenj večni
preneko noč in slednji dan?

Gustav Mahler

5 Lieder nach Gedichten von Friedrich Rückert

Pet pesmi na besedila Friedricha Rückerta

Friedrich Rückert; prosti prevod iz arhiva SF

Ich atmet einen linden Duft **Dihal sem nežen vonj**

Dihal sem nežen vonj.
V izbi stoji
lipova veja,
darilo iz ljube roke.
Kako opojen je bil lipov vonj!

Kako opojen je lipov vonj,
lipovo mladiko
si tiho odlomila;
diham rahlo v vonju lipe
nežen vonj ljubezni.

Blicke mir nicht in die Lieder! **Ne glej v moje pesmi!**

Ne glej v moje pesmi!
Povešam oči,
kot bi bil zasačen pri slabem dejanju,
sam si ne upam
gledati njihove rasti.
Tvoja radovednost je izdajalska!

Ko delajo čebele satovje,
tudi ne dovolijo, da bi jih opazovali,
še same se ne opazujejo.
Ko bogato satovje končajo,
tedaj pred vsemi uživaj!

Ich bin der Welt abhanden gekommen
Odvrnil sem se od sveta

Odvrnil sem se od sveta,
saj sem z njim zapravljal dovolj časa.
O meni ni svet tako dolgo nič slišal,
lahko pač misli, da sem umrl!

Ni mi mar,
če me ima za mrtvega.
Tudi oporekati ne morem,
zares sem umrl za svet.

Umrl sem za svetni vrvež
in počivam v tistem kraju.
Živim sam v svojih nebesih,
v svoji ljubezni, v svoji pesmi.

Liebst du um Schönheit
Če ljubiš zaradi lepote

Če ljubiš zaradi lepote, o, nikar me ne ljubi!
Ljubi sonce, sonce ima zlate lase.
Če ljubiš zaradi mladosti, o, nikar me ne ljubi!
Ljubi pomlad, ta je mlada sleherni leto.
Če ljubiš zaradi zakladov, o, nikar me ne ljubi!
Ljubi morskno deklico, ta ima mnogo svetlih biserov.
Če ljubiš iz ljubezni, o, da, potem me ljubi!
Ljubi me vedno, jaz te bom ljubil večno!

Um Mitternacht

Opolnoči

Opolnoči
sem se zbudil
in pogledal proti nebu;
od migotajočih zvezd
se mi nobena ni nasmehnila
opolnoči.

Opolnoči
sem mislil
ven v temno obzorje;
nobena svetla misel
mi ni prinesla tolažbe
opolnoči.

Opolnoči
sem prisluškoval
bitju srca;
le utrip bolečine
je divjal v mojem srcu
opolnoči.

Opolnoči
sem bíl boj,
o, človeštvo, tvojega trpljenja;
nisem ga mogel premagati
s svojo močjo
opolnoči.

Opolnoči
sem zmogel
izročiti se v tvoje roke:
Gospod smrti in življenja,
ti si z menoj
opolnoči.

Marec, april 2023

SMS 4

Dobrodošel gost

23. in 24. marec 2023 ob 19.30

Gallusova dvorana, Cankarjev dom

Orkester Slovenske filharmonije

Charles Dutoit, dirigent

Spored:

Sergej Prokofjev: Romeo in Julija – izbor iz suit

Claude Debussy: Preludij k favnovemu popoldnevu

Modest Petrovič Musorgski (ork. Maurice Ravel):

Slike z razstave

FKK 4

Sanje, prividi, blodnje

30. in 31. marec 2023 ob 19.30

Gallusova dvorana, Cankarjev dom

Orkester Slovenske filharmonije

Charles Dutoit, dirigent

Spored:

Ludwig van Beethoven: Simfonija št. 1 v C-duru,
op. 21

Hector Berlioz: Fantastična simfonija, op. 14

VIP 4

Dih in duh orienta

14. april 2023 ob 19.30

Predkoncertni pogovor ob 18.30

Dvorana Marjana Kozine, Slovenska filharmonija

Zbor in instrumentalni ansambel

Slovenske filharmonije

Lorenzo Donati, dirigent

Jure Počkaj, bariton

Spored:

Igor Stravinski: Maša

Lorenzo Donati: Orient express

SOS 5

Zvočna prostranstva

26. april 2023 ob 19.30

Gallusova dvorana, Cankarjev dom

Orkester Slovenske filharmonije

Bas Wiegers, dirigent

Garth Knox, viola

Spored:

Gérard Grisey: Akustični prostori

SIM 5

Sobotna izobraževalna matineja

22. april 2023 ob 11.00

Dvorana Marjana Kozine, Slovenska filharmonija

Predstavitve skladatelja Gérarda Griseyja in
skladbe *Akustični prostori*

europ~~l~~akat

SiolNET.

TAM TAM

Če želite prejemati redna e-obvestila o programu Slovenske filharmonije, sporočite svoj e-naslov na **info@filharmonija.si**.

Koncertni list Slovenske filharmonije
Pretežno vokalni cikel – PVC 5
Izdala: Slovenska filharmonija
Direktor Slovenske filharmonije in umetniški vodja OSF: Matej Šarc
Umetniški vodja ZSF: Gregor Klančič
Avtorica spremne besede: Katarina Šter
Jezikovni pregled: Tanja Svenšek
Oblikovanje: Arih Dinamik, d. o. o.
Prelom: Vlado Trifkovič
Ljubljana, marec 2023

Redakcija koncertnega lista je bila končana 15. marca 2023.

ISSN 2350-5117

Slovenska filharmonija –
Academia philharmonicorum

@slofilharmonija

Slovenska filharmonija
Orkester Slovenske filharmonije
Zbor Slovenske filharmonije

Kongresni trg 10
1000 Ljubljana
T +386 1 2410 800
E info@filharmonija.si
www.filharmonija.si

Ustanoviteljica Slovenske filharmonije je Vlada Republike Slovenije. Dejavnost Slovenske filharmonije financira Ministrstvo za kulturo.

Slovenska
filharmonija